
KRÓNIKA

ISMERKEDÉS AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉRDEKÉBEN. Jegyzetünk címe talán ki is fejezi az el nem kötelezett országok első tévészemléjének célját és feladatát. Az október első felében Herceg Noviban megrendezett tévéfesztivál valóban ismerkedés volt, hiszen hasonló bemutatkozásra mindaddig nem volt példa, következménye pedig, mint ezt egyöntetűen hangoztatták is a küldöttek, az együttműködés megteremtése lesz.

Az el nem kötelezett országok első tévéfesztiválja iránt nagy érdeklődés nyilvánult: 47 ország 73 küldöttet vett részt rajta, s a részt vevő országok átlagban két-két produkciójukat mutatták be. A látott műsorok tartalmilag és feldolgozásukban változatosak voltak, s elsősorban az egyes országok nemzeti sajátosságait tükrözték, de ami ettől is fontosabb, a fesztivál alkalmat nyújtott arra, hogy a szakemberek felmérjék az egyes országok tévéjének fejlettségi fokát, törekvéseit, műsoraik művészi szintjét. Minden téren érezhetőek még a különbségek, de ez egészen természetes, hiszen egyes országokban (Indiában és Nigériában például) már húsz éve van televízió, az országok zömében viszont csak egy évtizede vagy még ennyi ideje sem. A tévé fejlettségi fokától függetlenül minden ország tévéstudiója az együttműködésben látja fejlődésének lehetőségét. Ennek az együttműködésnek politikai platformját az el nem kötelezett országok nemrég híavannai csúcsértekezletének záróközleménye tartalmazta. E záróközlemény szellemében született

meg Herceg Noviban is az a javaslat, hogy műsorcserevel, káderképzéssel és műszaki koprodukcióval kell kezdeni az együttműködést. A fesztiválon bebizonyosodott, hogy az, amire egy országnak nincs elég ereje, összefogással megvalósítható. A közvetlen és kölcsönös együttműködéssel érhető el, hogy az el nem kötelezett országok tájékoztassák elsősorban egymást, de az egész világot is társadalmi és politikai életükről, kultúrájukról, hagyományaikról, törekvéseikről. Erre annál inkább szükség van, mert a nagyhatalmak szolgáltatják a képi információ 96%-át. A tévével való ellátottság terén is a nagyhatalmak, elsősorban az Egyesült Államok vezetnek, s ennek következménye, hogy Amerikában minden második lakosra jut tévékészülék, Európában pedig minden negyedikre, azaz átlagban minden családra. Ezzel szemben a legtöbb el nem kötelezett országot magába foglaló Afrikában 500 lakosra jut egy készülék. Ázsiában és Latin-Amerikában már jobb a helyzet, mert ott 40 illetve 12 nézőre jut egy készülék.

Tekintettel arra, hogy a tévétapasztalat országokként különböző, a bemutatott filmek is szinte csak mozaikot rajzoltak ki, de érezhető volt a cél, hogy minden ország saját lehetőségét igyekszik kihasználni. A népművelésben, a hagyományok ápolásában, a művészeti értékek népszerűsítésében s a kulturális törekvések felkarolásában keresték e lehetőséget, felmutatva a televízió missziójának tág terét éppúgy, mint tartalmi és

műfaji sokoldalúságát és a kifejezési formák és eszközök gazdagságát. A fesztiválon bemutatott különféle műfajú alkotások (gyermekműsor, tévéjáték, szórakoztató műsor stb.) közös vonása is a különbözőségben rejlik: abban, hogy minden ország televíziója a helyi színeket hangsúlyozza, a nemzeti sajátosságokat juttatja kifejezésre.

A Herceg Novi-i fesztivál a problémák és szándékok feltérképezésével nyitott utat az el nem kötelezett országok tévétúdióinak tartós együttműködésére. Az alakulóban levő regionális műsorbankok, a tervezett mondóvízió-program és műsorcserek ügyében már megállapodások is születtek.

PUPIN-EMLEKÜNNEPSÉG VAJDASÁGBAN. Mihajlo Pupin tudós születése 125. évfordulója tiszteletére október elején Vajdaság több helységében rendeztek emlékünnepséget. Újvidéken a Tartományi Képviselőház dísztermében, mintegy 50 hazai és külföldi fizikus részvételével, tudományos tanácskozás volt, amelyen ismételten felmérték Pupin találmányainak, elsősorban a világhírű pupincseve jelentőségét (a telefontechnikában használt önindukciós tekercs a nagy távolságú beszélgetéseket teszi lehetővé), s tudósunk hozzájárulását a modern fizika megteremtéséhez. Pupin tudományos és műszaki eredményeinek számbavétele mellett a tanácskozás egy külön szakosztálya a tudós társadalmi és politikai állásfoglalásáról értekezett, elsősorban az amerikai jugoszláv kivándoroltak körében kifejtett tevékenységéről.

A záróünnepségre október 7-én a tudós bánáti szülőfalujában, Idvorban került sor, ahol leleplezték a szobrát, és a Pupin-emlékmúzeum avatásával maradandó emléket állítottak neki.

Az évforduló tiszteletére az Újvidéki Televízió dokumentum-dramát

készített Pupin életéről, amelyben a szerző, Milenko Vučetić Pupin életének azt a szakaszát dolgozta föl, amikor ugyan nevért tekintély övezte már, de még mindig óriási harcot kell vívnia az ellene dolgozó érdekcsoportokkal. Pupin alakját Petar Kralj alakította meggyőző hitelességgel, a dráma rendezője pedig Sava Mrmak volt.

SZIRMAI-EMLEKNAP VERBÁSZON. Az idén Verbászon tartották meg a Szirmai Károly Emléknapot, melyet minden évben, az író halálának évfordulóján rendeznek meg váltva Temerinben, Szirmai szülőhelyén, illetve Verbászon, ahol életének java részét töltötte, s ahol örök álmát alussza. Az idén október 13-án tartotta ünnepi ülését a Szirmai Károly Emlékbizottság. Az ülés részvevői megemlékeztek Szirmai Károlyról, Aleksandar Tišma pedig átvette az idej Szirmai Károly Irodalmi Díjat, melyet *škola bezbožništva* című novella kötetéért ítelt neki oda a Sava Babić, Boško Ivkov és Božidar Kovaček összetételű bíráló bizottság. Zsigmond Gyula, az Emlékbizottság elnöke méltatta Szirmai Károly életművét, a díjat odaítélő zsüri nevében pedig Boško Ivkov okolta meg a döntést. Aleksandar Tišma meleg szavakkal emlékezett meg Szirmai Károlyról s köszönte meg a díjat. Itt említjük meg, hogy Ivo Andrić emlékére alapított irodalmi díjat is Aleksandar Tišma kapta ugyanezért a kötetéért, szinte egyidejűleg a Szirmai-díjjal. Egyébként Tišma másodsor részesült a Szirmai-díjban, melyet Temerin és Verbász községek önzagartási művelődésügyi érdekközösségei alapítottak. A díjat, mely oklevélből, pénzösszegeből s a Szirmai Károly által adományozott arany emlékéremből áll, a legjobb vajdasági elbeszélés-kötetért ítélik oda egy évben ma-